

LAIMA DRAZDAUSKAITĖ – MOTERIS TAPYTOJA SOVIETMEČIO MENO LAUKO SISTEMOJE

Kristina Civinskienė

LIETUVOS KULTŪROS TYRIMŲ INSTITUTAS

Saltoniškių g. 58, LT-08105 Vilnius

Kristina.Civinskiene@gmail.com

Straipsnyje nagrinėjama tapytojos Laimos Drazdauskaitės kūrybinė pozicija, sąmoningai pasirinktas abstrahuotos tapybos kelias, kaip būdas sovietmečio laikotarpiu atrasti savo kaip menininkės identitetą. Dailininko specialybė sovietmečiu buvo prestižinė, turėjusi įtakos galią, todėl šią specialybę labiau rinkosi vyrai. Jų įvairiomis formomis puoselėtas ekspresionizmo stilius derėjo prie valdingo charakterio. Drazdauskaitei būdinga kita – čiurlioniška – lietuviškos tapybos kryptis neliko nepastebėta. Ji iš karto atsidūrė oficialios tapybos opozicijoje, taigi centrinių kūrinių užpirkimo struktūrų perkama rečiau ir mažesnėmis kainomis.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: abstraktumas, herojus, pagrindis, kūrinių pirkimas, identitetas.

Nagrinėdami Laimos Drazdauskaitės (g. 1947) tapybą, menotyriminkai pabrėžia jos savitą jautrumą, poetiškumą, subtilumą¹. Kalba apie ją (palyginti gana retai²)

kaip apie vieną iš XX a. 9 deš. susiformavusių Lietuvos abstrahuotos tapybos, paremtos individualiomis asociacijomis, propaguotojų. Jos kūrybą neabejodami pavadina klasikine³ ir tuo pat metu netiesiogiai nubrėžia Drazdauskaitės kaip tapytojos vienišės kelią. Tarp savo kartos tapytojų abstrakcionistų kartu su ja yra tik dvi moterys – Rūta Katiliūtė (g. 1944) bei Dalia Kasčiū-

1 Kristina Budrytė, „Begalybės švelnumas“, in: *Nemunas*, 2007 11 08, Nr. 39 (173–614), p. 10; Raminta Jurėnaitė, „Laima Drazdauskaitė“, in: *modernaus meno centras*, [interaktyvus], [žiūrėta 2012-02-20], <http://www.mmcentras.lt/?id=2>=lt&style=&dis=29&Sid=18&cv=1>; Vaidilutė L. Brazauskaitė, „Skausmo personifikacijos. Spalvotos ūkanos ir nutrupėjimai“, in: *Literatūra ir menas*, 2012 02 10, Nr. 3366.

2 Apie L. Drazdauskaitę nėra monografijos. Ko gero, vienintelis išsamiai ir mokslškai jos kūrybą nagrinėjantis darbas kitų abstrakcionistų kontekste yra Kristinos Budrytės daktaro disertacija *Lietuvos abstrakčioji tapyba sovietmečiu*, Humanitariniai mokslai, menotyra (03 H), Kaunas: VDU, 2008 bei vienas

katalogas *Laima Drazdauskaitė. Tapyba*, sud. L. Drazdauskaitė, tekstų autorės R. Andriušytė, G. Bartelt, Kaunas: Kauno paveikslų galerija, 1997.

3 „iš tokios „koloristų“ mokyklos kilę ir L. Drazdauskaitės, dabar jau klasika vadinami, kūriniai“; Kristina Budrytė, „Begalybės švelnumas“, p. 10.

status. The profession of a painter was prestigious in the Soviet times. It had the power of influence and therefore men tended to choose it more often. Expressionism nurtured in various forms by male painters matched their authoritative character.

Laima Drazdauskaitė because of her character rejected positions of social engagement and formality and with no grievance or complaint relinquished them to the stronger, more ambitious men. She immersed herself into the introvert painting which she discovered in M. K. Čiurlionis artworks. Her paintings were the opposite to official painting, thus were valued less in the Soviet times, and ultimately purchased at lower prices by central artworks buyers.